

NÓGRÁDI LAPOK

és HONTI HIRADÓ.

Politikai, társadalmi s közgazdászati hetilap.

Előfizetési feltételek:

Egy évre 6 frt.
Fél évre 3 frt.
Évnyegyedre 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 15 krajczár.

Előfizetési lehet csupán a kiadóhivatalnál Balassa-Gyarmaton.

A lap szellemi részére s a nyilttérre vonatkozó minden közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

Bel- és külföldi hírlapok számára hirdetményeket elfogad Hay Károly hirdetmény-közvetítő irodája Buda-pestben, 3 dob-utca, 14. sz. 2. ajtó.

Hirdetések díja:

Öt hasábos petítisor 5 kr.
Bélyeg minden beiktatásnál 30 kr.
Nyilttér garmond sora 30 kr.

Hirdetéseket felvessz a kiadó. Nagyobb és többeszeri hirdetések jutányosan eszközöltenek.

Előfizetési pénzek, reklamációk, és hirdetések a kiadóhoz intézendők.

Előfizetési felhívás

A

„NÓGRÁDI LAPOK”

és „HONTI HIRADÓ”

politikai, társadalmi és közgazdászati hetilapra.

Előfizetési feltételek:

Fél évre 3 frt.
Évnyegyedre 1 „ 50 kr.
Egy hónapra — „ 50 kr.

Az előfizetési pénzek egyedül a kiadóhoz czímozva, — legerészeszerűbben postátalvánnyal — a nyomtatandó példányok s pontos szétküldés tekintetéből, mielőbb beküldendők.

Azon t. előfizetőket, kik hátralekalkat eddig be nem küldötték, tisztelettel felkérjük azok rövid idő alatti beküldésére, nehogy a kiadóhivatalnál fennakadás történjen.

Balassa-Gyarmat, szeptember 20.

Mi a megye korszerű hivatása? Betölteni a művelődési jog államhivatását az illető területen.

Ha ily értelemben fogjuk föl a megye korszerű hivatását, akkor tudni fogjuk először azt, hogy minő területi rendezést tartunk kívánatosnak, azután pedig azt, hogy minő szervezet, minő jog- és munkakörrel fellegne meg tényleges viszonyaink között a haza érdekeinek legjobban?

Hogy az állami közigazgatás, közoktatásügy, közegészségügy, szegényügy, közlekedés-, ipar-, kereskedelem- és földművelésügy, közrendészet ellenőrzését, s a tisztán helyi ügyek önkormányzati intézését nem intézheti el kellőleg oly megye, melynek kellő száma magasabb értelmiség s jelentékeny anyagi erő nem áll rendelkezésére folyton, föltétlenül ezt tagadhatni csak az fogja, a ki még mai napság is azt hiszi, hogy a megyerendszer úgy, a hogy az 1848 előtt és azután fönállott, csakugyan méltó volt más művelt nemzetek irigylésére. Igen, de hát mit nevezünk kellő számarejű magasabb értelmiségnek, s mit, tekintettel a megyekérdésre, egyáltalán magasabb értelmiségnek? Mit, kellő anyagi erőnek? Beleérthetünk-e a magasabb értelmiségbe e részben oly elemeket, a melyek nélkülözök az általános európai műveltséget és ezen felül Magyarország közművelődési, közgazdasági viszonyainak alapos ismeretét? Beleérthetünk-e minden egyes kaputos embert, a ki a vidéken lakik, a megyegyűlésekre övtized óta bejárni szokott, s időről időre sógorság-komaság vagy valamely politikai párt kegyéből megyei hivatalt viselt? — Nem ezt nevezzük magasabb értelmiségnek. A magasabb értelmiség alatt oly állampolgárokat

értünk, a kik az államélet valamely nagy ágában rendszeres elméleti, vagy legalább gyakorlati uton szerzett, de alapos ismerettel bírnak, tehát egyetemi, műegyetemi, felsőbb gazdasági, kereskedelmi, ipar-, bányavagy ordészeti tanfolyamot végzett, vagy legalább is oly férfiakat, a kik hivatalos működésük, bizottsági munkálaturuk által jelét adták annak, hogy fölemelkedtek a modern államélet szükségletei és érdekei méltatásának színvonalára. Hogy az ily egyének száma az eddig fönállott egyes megyékben, sőt még a legújabbban az 1876: XXXIII. t. cikk alapján kikerekített legtöbb egyes megyékben is föltötte csekély, ezt ismét nem fogja tagadni az, ki az egész ország viszonyainak átlagát nem egy-egy előbbkelő megye — Komárom, Borsod, Pest, Győr, Pozsony, Sopron vagy Nógrád — viszonyainak üvegén át akarja megítélni. Tehát már ezen bevézett tény arra indíthatna bennünket, hogy a mostaniaknál sokkal nagyobb megyéket ohajtsunk kikerekíteni, de még inkább ez irányban fogja befolyásolni fölfogásunkat azon körülmény, miszerint a megye kellő korszerű megvalósítására még magában véve nem elég, ha bizonyos számu magasabb értelmiség lakik annak határain belül; kell még az is, hogy ezen magasabb értelmiségnek jó nagy része független is legyen anyagilag legalább annyira, miszerint a megyei ügyeknek ne csak pár napon, de az egész év folyamában, komoly, szakavatott munkát is szentelhessen.

Minő legyen ezen munka? Ez már most a kérdés. Legyen-e az tisztán ellenőrző, avagy közvetlen határozathozó s közvetlen végrehajtó? A selfgovernment, az önkormányzat természetesen ezt jelentené, ámde megmondtuk már e részben fönebb nézetünket. Nem e szó, nem is e fogalom kívánatos ránk nézve első sorban: a munka, ez az, a minek létrehozatalán kell főleg igyekeznünk. Korszerű munkát azonban megyei önkormányzat élére választott közegekkel ma már nemesak nálunk Magyarországon nem lehet folyton az ország minden pontján kellő sikerrel végezni, de még Angliában sem. Oka ennek igen egyszerű. Először is minél inkább nagyobb mérveket ölt az emberiség haladása, annál összetetsebbek, bonyolultabbak azon műveletek, annál nagyobb külterjre s tartalmasabb belterjre azon műkör maga, melyet az államhatalomnak akár közvetlen, akár közvetett közegei által végeznie kell. Tehát arra, hogy a mai napság a közhivatalnak eleget tehessen, sőt még arra is, hogy a tisztviselők el-

járását kellőleg ellenőrizhesse, nem elég, hogy valaki általános műveltséggel bírjon, hanem kell, hogy alapos képzettséggel bírjon azon szakmára, a melyből az államot a megyében szolgálni ohajtja. Alapos készséget azonban csak is hosszas és költséges tanfolyam után szerezhethet magának ma már valaki bármelyikében is a közszolgálati ágaknak: mert sem a rendészet, sem a szorosabb értelemben vett közigazgatás, sem a közművelődés, közgazdaszat, egészségügy stb. hivatalos munkálására nem lehet ma hivatva más, mint a ki elméletileg minden pillanatban teljesen átbirja tekinteni az illető szakmükört összes részleteiben s részleteinek egymásközi benső egybefüggésében, ez pedig ma már többoldalú tudományos képzettség nélkül a közszolgálat egy ágában sem képzelhető; más részről ily képzettségű egyéneket, bár mily nagy terjedelmű, népségű megyék sem állíthatnak ki soha kellő számmal arra nézve, hogy közülök, egyéb tulajdonaikat is mérlegelve, választás útján minden időben kellő számmal kiszemelni lehetne, még ha a választók kiszemelési képessége minden kérdésen föltű állana is; lehet, hogy három-négy megyében, a fővárosban s még néhány nagyobb városban található lenne is a kellőnél nagyobb számmal ily szakértő, az ország területének — bármiként osztatnék is fel megyékre — legnagyobb részében azonban alig található itt-ott egy-kettő, a ki a mellett, hogy szakképzett, még kellőleg független vagyoni állásu is arra, hogy teljes idejét folytonos és sikeres tisztviselői működésre szentelni képes legyen; s így az állam központi kormányá egyedül lehet arra képes, hogy az egész országban oly aránytalanul szétszórt szakerőkből minden egyes megyébe, kellő részarányossággal, bármely pillanatban juttathasson, tehát a pár óvre, vagy akár élethosszra választott tisztviselői általi közigazgatás már ezen okból sem illik be a művelődési és jogállam keretébe, hanem a magyar államnak is, mely a jelszók fogalmának megfelelni akar, csak az államkormány által élet-hosszra, szigorú szakképesítvény alapján kinevezett tisztviselőkre szabad bízni a közigazgatást a megyékben is. Nem csekély indok fekszik a kinevezési rendszer behozatala mellett még azon körülményben is, miszerint az, ki magát fáradságos, költséges, hosszú tanfolyamon át képezte ki egy vagy más szakmára, az, ki életét egészen a közügyeknek szenteli, nem csak egyszer pár óvre vagy mindenkorra valamely állomásra alkal-

maztatni, s ez állomáson meghagyatni, de szolgálati éveinek, érdemeinek arányában előléptettetni is akar, ily előléptetés azonban a törvényhatósági, helyhatósági rendszer mellett teljes lehetetlenség. Még ha akarna is egy megye értelmisége egy ily előléptetést elméletben, teljesen kivihetetlen lenne az a gyakorlatban. Ez pedig az állam érdekének szempontjából szólva, legalább annyira fontos tekintet, mint az, hogy az ugynevezett „gentry”-nek azon része, mely különben saját vagyonából ma már megélni nem képes, sógorság, komaság, népszerűségi szerepelgetés, kortesi cselszövények és örökös adóságsinálás árán időről időre egy kis kényelmes, urhatnámáságos sinecúrhoz eljuthasson. Azt mondtuk, adóságsinálás árán, igen, és ezt ismételve hangsúlyozzuk. Nagyon igaz volt báró Sennyeynek, midőn a kinevezési rendszer mellett érvül azon pusztításra is rámutatott, a melyet e választási rendszer éppen ezen gentry vagyonában okozott. Igaz, hogy eddig a megyei önkormányzatot a gentry vezette, ezen önkormányzatnak erényei az ő erényei, s bűnei az ő bűnei is; ámde ez nem lehet ok arra, hogy ezen állapot csak azért, mert eddig ez így volt, jövőre is a vagyonpusztító korteskedés segítségével továbbra is mesterséges tengelytet folytasson. A mi a gentry-ben műveltségénél, hazafias erényeinél fogva a közügyek javára értékesíthető, azt, kellő ellenőrzési biztosítékok mellett, a kinevezési rendszer sokkal jobban fogja értékesíthetni, mint a hogy az eddigi választási rendszer értékesíthette, vagy bármi módozattal bármikor is értékesíthetné. Jobban fogja értékesíthetni pedig ugyanazon indokból, a melyet fönebb általánosságban már felhoztam a kinevezési rendszer mellett; azért, mert oly megyékben is helyezhet tisztviselői állomásokra szakképzett erőket, hol azok csak alig vannak képviselve; oly megyékből, városokból helyezheti át őket, a hol nagyobb számmal találhatók a helyi szükséglet igényelte számon felül; de másodszor már csak azért is, mert a tisztviselői állás sokkal jobban megfeleltet komoly hivatásának, ha az, ki azt betölti, nem belé született tagja egy vagy más vidék dinomdánomos, kártyás compániájának. Hajdan a megyei tisztviselőség föladata a helybeli nemesség előjogainak megóvása volt, akkor tehát volt értelme annak, hahogy a kedélyes, patriarchalis, családias solidaritást, az ismerős, baráti, rokon, bizalomgerjesztő arczok garantiáját a municipalismus hívei oly főnhangon kö-

vetogették, de ma más a feladat: kiolgozni a jogegyenlőség alapján szervezendő mívelődési és jogállam szükségleteit, és ez mégis egy kis különbség. Egyébként nem oly kinevezési merov központosítást ohajtok én, mint a minőtől az önkormányzat fölvilágosult barátai — különösen hazánkban irtóznak. Jónak látom megjegyezni, hogy különösen hazánkban irtóznak, mert ugyan furesa hangulatba ejtenő némely hazai municipálistáinkat azon eszményképe, ha közelebből ismernék az önkormányzatot, a mely után a nyugati központosítás nagy ostorozói: Tocqueville, Leroy, Beaulieu, sőt Gnoist is, epednek.

Nem merov központosítást ohajtok én a közigazgatásban. Az, a mit Magyarországon tényleges viszonyaihoz képest ma leginkább tartanék czélszerűnek, az állami közigazgatás ugyan, de komolyan értékesíthető megyei és községi ellenőrzéssel. Sőt még ennél is többet ohajtok, nem az egész önkormányzatot magát a megyében, — mert részéről soha sem mernék szentélyvesztést üzni az elnevezéssel — hanem oly állami szervezetet, melynek szerves működésébe már a megyében is bizonyos közbeeső színvonalon, egyfelől állandó megyei választott ellenőrző tisztviselők, másfelől pedig a képviselői bizottsági, küldöttségi munkálkodása is teljesen be lenne illesztendő. A valóban önkormányzatképes városoknak pedig határozottan megadnám a gazdasági önkormányzatot, de itt viszont az általam részére komolyan biztosított ellenőrzési szervezet föl-tételével.)*

E.

*) A municipálisták egyik kitűnőségétől vett ezeknek szerves adunk helyet lapunkban; neha a kinevezés oly tág értelmével nem érthetünk egyet. A kinevezési rendszer a gyakorlati életben megmutatta számos árnyalását. Egy tekintet — a választott és kinevezett tisztviselőkre, a elsőbbséget adunk a választási rendszernek. Szerk.

B. Gyarmat, szept. 20.

Amit a magyar nemzet egy szívvel-lelkkel oly hőn ohajtott, az immár megtörtént tény. A török hadsereg Ozman pasa személyes vezérlete alatt f. hó 15-én Plevnánál fényes győzelmet aratott az orosz-román egyesült hadsereg felett, keményen megverve a megfutamitva azt.

Ezen üdöklő harc alatt Sándor, „a minden oroszok ezárja“, látván a világ előtt félelmesnek s rettegettnek hirdetett hadseregének véres megverését, s a kereszténység felszabadításának ürdgyo alatt megindított foglalási vágyának megbiusultát, — kétszer elájult.

Aki azt hiszi, hogy a minden czél elérése nélkül elesett orosz harcászok özvegyei és árváiának éghez kiáltó borsuja s átkozódásai bal-látára ajult el a zsarnok ezár, az esalatozik; mert hisz ő, a minden lelkiismeret nélküli hatalmas ur, oly kevéssé törődik velük, mint törődött hozzátartozóikkal, midőn azokat a kereszténység felszabadítására, kéoyuri hatalmával fogva, mászárszékre vezette. Mert előtte az ember csak játékszer, csak báb, melyet ide s tova lehet dobálni. — A kegyelmes ur azért ajult el, mert foglalási tervét, s ahoz kötött vérmes reményeit dugába látta dőlni.

Azt hitte az északi orias a haboru megkezdése előtt, hogy két hét leforgása alatt vitéz seregeinek közepette bevonulását tart-hatja Konstantinápolyba; azonban csalódott, mert a vitéz török hadsereg megmutatta vad hordáinak, hogy számukra Konstantiná-polyba ut nem vezet.

Haza felé pedig nem kell utmutató, ráakadnak maguk is, csak el ne késsenek, mert akkor aligha jutnak haza.

A kassai parádé alkalmával tartott lakoma alatt Albrecht főherceg által el-mondott ezen szava: „a török hadsereg megsemmisített“, mint láthatjuk, nagyon elhamarkodottak valának.

Ezen szavak a magyar nemzet határ-talan öröme, a török hadsereg dicsőségére, s az orosz barátok nagy bossúságára, nem a törökök; de az oroszokra lettek nagyon is alkalmazhatók.

A „beteg ember“ vitéz hadserege de-rekasan megállta helyét a világ előtt „északi nagyhatalmasság“-nak kikiáltott Orosz-szág ezárjának vad hordáival szemben, s így bátran elmondhatjuk, hogy:

„Az orosz nagyhatalom“ a „beteg ember“ lábai előtt hever! Még pedig csufosan.

A szeptember 15-iki plevnai győzelem hírére B. Gyarmaton egy bizottság alakult,

mely a következő felhívást bocsátotta nagy falragaszok után közre:

„Felhívás Balassa-Gyarmat közönségé-hez! Azon fényes győzelem, melyet Ozman Nuri pasa hősies vezérlete alatt a vitéz török hadsereg Plevnánál az orosz-román egye-sült hadseregek ellen legközelebb oly dicső-ségeen kivívott, míg egyrészt a világ bá-mulatát vonja magára, másrészt egy ro-konszenzushoz mint nemzeti érdekeiuk-nél fogva sokkal közelebb érdekel minket, semhogy indíttatva ne érezzük magunkat őszinto örömlük s elismerésünk kifejezésére, és azon megtünepülésben való részvételre, melyet a török vitézség és győzelem dicső-ítésére a magyar nemzet országosan fog megülni.

Ennek részünkről is ünnepléses kife-jezést adandók, — B. Gyarmat közönségé f. évi szeptember hó 23-dik nap-ján (Vasárnap) a város díszes kivilá-gítására s egyuttal a következő sorrend megtartására hívjuk fel:

1. A házakon a lobogók reggel tüzen-dők ki.

2. A kivilágítás este 7 órakor kezdődik.

3. Este 7 és fél órakor gyülekezés a városházánál, honnan a faklyásmenet 8 óra-kor indul meg, — mely a városon végig, a sétaterig haladva, a városháza előtt szét-oszlik.

Éljen a hős török nemzet! Éljen Ozman pasa, a plevnai hős! Éljen a vitéz török hadsereg. — A rendező bizottság.

B. Gyarmat lelkes polgárai! Olvasván a fentebbi felhívást, tegyük aszerint, nehogy a török nemzet iránt országserzte viseltető rokonszeny nyilvánulásából kifolyólag ren-dezett tüntetéseken városunk a többiek-től elmaradjon, iparkodjunk, hogy a város ki-világítása s a faklyásmenet minél impozan-sabb, s a plevnai győzelemhez illő legyen!

A rendező bizottság eddig is minden lehetődt megtett, hogy az ünnepély minél díszesebb legyen, — felkérte Bodnár István és Harnos Gábor urakat, hogy a városháza előtt és a sétateren szónoklatot tartsanak, felkérte továbbá a városi tűzolto- és dal-egyletet is a szives közreműködésre. Tuda-másul hozta ezen ünnepélyt a legközelebbi községeknek is s így előlegesen is jelezhet-jük e nűpnűp fényes sikerét.

Éljenek a vitéz törökök!

— r — s.

Közigazgatási bizottsági ülés

(szeptember 6-án)

A legutóbbi elég bő tárgyú közigazga-tási bizottsági ülést a személyesen jelenlevő, elnökölő főispán nyitotta meg. Jelen voltak: Beniczky Gyula, Bozó Pál, gr. Czibrián László, gr. Forgách Antal, Hanzély László, Huszár István, Pokorny Gusztáv, Reményfy József, Seitovszky János, Sréter Alfréd, dr. Melicher Ferenc, Grummich Géza, Bene Róbert, Topscher Győző, Madách Károly, Komjáthy Anzelm, Haintner Ferenc és Pajor István.

Legelőször a katonai ügyek kerültek tárgyalás alá, összesen 17 kérvény intézte-tett el, ezek közül kilenczben a hadi szol-gálat alóli elbocsátatás, nyolczban pedig nűsűlési engedély kérvényeztetett; az előb-beniek közül nyolcz, az utóbbiak pedig ál-talánosságban megadhatóknak jelentettek ki. Következett két alispáni jelentés, az első a katonák elbocsátási és nűsűlési ügyei-ben ülésen kívül elnűkileg tett intézkedé-sekről szól, a második a köztűgyek állását és a megyei eseményeket tárgyalja. Ezen jelentések tudomásul vétele mellett a szol-lósi tüzesetet illetőleg, alispán utasított gróf Almási Kálmánnak köszönő nyilatko-zatot küldeni.

A belügyminiszteriumnak 31164. számú körrendelete, melyszerint a fegyelmi uton megállapított pénzbürságnak a tisztviselők fizetéséből havonkénti részletes törlesztése nem engedélyezhető, és a fegyelmi határo-zatokban a bürsághizetési idő mindig meg-határozandó. E rendelet a fegyelmi választ many elnűkével közöltetni rendeltetett.

A balassa-gyarmati királyi törvényszék-nek f. évi 1846. sz. a. átirata alapján, mely szerint Papp János pandur s a szécsénkei előljáróság zsarolást követtek el, Korodinyi Lajos szolgabíró vizsgálat és törvényes el-járás iránt utasított.

Rétság és Diós-Jenő községek ajánló nyilatkozatai figyelembe vételével Viko-linszki Kálmán fuleki lakos oklevéles gyógy-szerész egyhangulag rétsági gyógyszerész-nek választott meg.

Balassa-Gyarmat városának kérvénye a „Balassa“ nevű vendéglő előtti vízvezetéknek közrendőri és egészségi szempontból szükséges szűkítésre és az államut közepé-nek alábbszállítása iránt. E kérvény az al-mérnűki bivatallal és tiszti főorvossal vé-leményezés végett azon utasítással közölte-tett, hogy sürgőztőleg a szükséges teendő-iránt, a vízvezeték és utszabályozás tervé-nek beterjesztésével haladéktalanul jelen-tést tegyenek, az alispán pedig felhatalmaz

TÁRGYA.

A török a világ legelső katonája.

Te hős nemzet! ki ércakarokkal küzdesz
Százrek ellen, győzve, egymagad.
Ki hosszú évek titkos forralását
Elnűmítod egy rűpke peres alatt, —
Hallgasd azavunk, a mely feléd kiáltja:
A török a világ legelső katonája!

Mi táz, lelkedből mely mint szikra pattan,
Ez lángra gyújtja bátor szívedet? ...
Az ég villáma költözött-e abba,
Ez vészt rád a fűlsten nevet?
Európa bűml, tetteid csodálva:
A török a világ legelső katonája.

Anyá, kinek őnszive kűd a sorban,
Oyermek, ki apját bázkén valija ott;
Híttves, ki vágyó, boldog szerelmétől
Tudott megválni s küldött bajnokot, —
Nem sirnak ők; mert bázkék a halálra:
A török a világ legelső katonája!

Oh! azt a hűst, kinek nevét nem hallod,
S az ellennel tán közös sir takar,
Foglald imádba, tévedsz szívedbe mélyen,
Szabadságnak hűse az, magyar!
S tanulja gyermek, szálljon unokákra:
A török a világ legelső katonája!

Hajnik Béla.

Ugy elborul . . .

Ugy elborul az én szívem, mint az ég.
Mikor rajta se nap, se csillag nem ég . .
Arczom pedig, halaványul, sápados,
Ez szememben bánat könnye harmatoz.

Hol találjak bánatomra balzsamot?
Mikor akit szerettem is elhagyott!
Ugy elhagyott mint a csillag az eget,
S rám hagyta a bánat terhes fellegét.

Kiderül, kiderül, akárhogy elborul.
Ne kerűlj, ne kerűlj, viaszajósz magadtul.
Megbánod még te azt, borulsz még szívemre,
Hozol még te vigaszt, mint a nap az égre.

Tóth Ede.

Hogyan kapott a rózsza tövisket.

Az első regg harmatja nedvesíté meg a még csak egy napos földet. A Mindenható által a chaosból teremtet világ leendő ura az emberpár, — az ur ezen legdicsőbb re-mekze még csak ez nap vala behelyezendő az édenbe.

A világ, mint az épen megszületett gyer-mek, nem is gyanítá még jűvője sorát s nem ismerte még a megingató s dűlő ele-meket sem, melyekkel később daczolnia, melyektől később sokat kellend eltűrni s szenvedni, — a barlangokban még nem mozdult meg a tompa moraj, a vihar nem korbácsolta még fel a habokat, a szél nem tépte még le a fák leveleit, nem harsogott még menyűrgés, a villámok nem cikáztak s nem csaptak.

Az új világ mint egy álro kised, anyja ölében, míg lenyugodott volt s egyik rész-ről a másikra csak a leuge szellők ropdes-tek, — egyik vidék virágai illatát a másikra vive.

S ezen szellőkkel együtt ropdesett ido s tova azon anygal is, ki azzal bizott volt meg az előbbi napon az ur, hogy a földön mindenfelé ezer meg ezer szép s illatos vi-rágokat idézzen elő, s hogy ekép feldiszi-tse s felbokrétázza mindenható ura művét.

S amerre jár ezen anygal — a virá-gok anyga volt, ékesekké lőnek mezők s erdők, ibolyák, hajnalikák, százszorszépek, a violák, harangvirágok, szegűk, ranunku-lusok, lilomok, tulipánok s ki tudná előso-

rolni, mily nevű egyéb virágok keltek ki, csak egy virág nem virult még ki, a leg-szebb virág, a virágok fejedelme — a rózsza.

S im, amint a virágangyal oly helyre ért, hol tömör, smaragdűd gyeplépte el a földet, lehajolt s a kjaival megérinté az ude gyeplépte egy pontját.

S im, varázscsókjára egy szempillan-tás alatt leveldűsan zöldelt a rózsabokor, — azonnal kifakadtak bimbói is, egy szem-pillantás meg, s teljes díszében pirosult a kinyílt rózsza a zöld levelek közt. — A vi-rágok köztársasága megszűnt, mert meg-született királynűjűk.

A gyűnyűrű fejedelmi virág láttára vi-gabban kezdtek eszegegni a madarak, s fű-lőtte körbe ropdesve dicsűiték az urat, hogy ismét egy új ékesűggel díszűtette fel a ter-mészetet.

E közben több bimbó is fejlett ki s fa-kadt meg, de egy sem virult még ki, s az egyetlen, mely teljes szépsűgében díszűlt, meglepte magát a virágangyal is, kinek forró esűkja létrehozta, s ki most örűmet s szeretetet tolmácsűlő tekintettel esűggűtt legűfűjűbb s legszebb gyermekén, kit védte-lenűl kellend bátrahagynia, felrepűltve az égbe, hová visszahűvta a tereműtű szava és parancsa.

Bűsűngva nézett a rózsza mindig a ma-gasabbra emelkedű virágangyal után, s amint végre nem láthatta, bátrűsűgűt vett magá-nak körültekinteni, hogy lássa a tereműtű egyéb művét s a föld egyéb virágait s díszűit.

Örvendett a gyűnyűrű látványnak s a körülte heimsűgűtű élelnek, a szép virágok-nak, énekűl tarka madaraknak, lombűs fák-nak s bokrok-nak, a körülte ropdesű ro-varoknak s pillangűk-nak.

Oly boldog volt; jűsűgűbűn jűnűk vűlt s hűtt minden egyéb tereműtműnyt is, s oly őszintűnek s szeplűtűlennek, mint maga volt.

— Szerette az ur minden tereműtműnyt s mindegyűke által szeretettűni ohajtott.

S im egy hernűűtű közűlgett felűje, nem szépsűge, nem illata csűlta oda, hanem azért jűtt, azért mászott levelei közű, hogy élűl-met csűpűdeljen belűlűk magának.

A rózsza, melyet megűrvendűztetűt a szép csűkos hernűűtű látása, most megdűbbent s lehajűlt a közűleben csak az iműnt fel-nyűlt csalánhoz, mely szinte rokonszenyűvel látűzott felű fordulni.

Mint űrvendűt onnűk a szép virág, — barátűtűt vűlt találhatni szomszűdjűbűn, ki a leveleit dűlo hernűűtűl megszabadtűni fogja, s im egyszerűre hegyes tűlevelei szű-rásűtűt érzű.

Megrettűnt, felemeltű lehajűtt fejűt, — de ezen csűlódás által meg sem rettetűtűt vissza, hanem amint látta, hogy idűkűzben különűfűle virágok fejűttek ki körülű, sze-retetűt tolmácsűlva s kérűve nézett reűjuk.

De a szűnűre s alakjára bűszűke tulipán, melyet nem hevitűt a bensű élet melege, gűgűsűen s irigyen tekintűt reű, mert bűr-műly szépsűnek tartottű is magát, mégis bűntű a gondolat, hogy talán mégis szebb nálánál ezen új virág.

A harangvirágok, a ranunkűlusok cse-vegtek s nem ügyeltűk reű, a gyűngűvirág ide s tova forogva, nem műltattű figyelműre, s a hyacint is másfelű fordítű virágűűs szűrűtűt, részűtűtűt nűla sem talált.

A hernűűtű által megűcsűpűdesűve, a csalán levelei által megűszűrűva, s a virágok közt nem találva szeretetűtűlűsű közűledűsűre s ro-konszenyűre, ohajtott találhatni akár a nű-vűny, akár az állatűk országűbűn oly tár-sűtűt, ki a rokonszenyű jelűvűl közűledűne felű, vagy fogadtű el közűledűsűt, ki barátja lenne, szeretűtűt, örűmet szerűzűtűt, megűltűl-maznű s megűvűdűtűt, ha erűtű szűűksűg lenne.

tatott, hogy ezen jelentést a közmunka, és közlekedési minisztériumhoz mielőbb jehető intézkedések végett ajánlólaga terjessze fel.

Reményfy József bizottsági tag indítványára — mintán a tanügy hónapról hónapra nincs a bizottsági üléseken képviselve — a vallás- és közoktatásügyi minisztérium felkérte, egy állandóan a megyében lakó helyettes tanfelügyelő kinevezésére.

Komjáthy Anzelm Árvaszéki elnök jelentése az árvaapnokok és gyámügyek múlt havi állapotáról, egyhangulag tudomásul vétetett.

Grumlich Géza királyi adófelügyelő augusztushó folyamán teljesített egyenes adóbefizetésekéről szóló kimutatásából tudomást szerzett a közigazgatási bizottság arról, hogy, habár a múlt hónap több egyenes adó folyt be, mint az azt megelőzőben, mindazonáltal az adóhátrálék még igen nagy; az adófelügyelő az adózási viszonyok illetően kedvezőtlen volta mellett, nem mellőzve a múlt hó folytán engedélyezett fizetési halasztásokat sem, — melyekről a kimutatást szintén bejuttatván, a bizottság egyhangulag tudomásul vette, — még nem hajlandó folyamodni a közigazgatási bizottság intézkedéséhez. — Ugyancsak az adóügyi szakelőadó a megyei köldöttségek által behajthatatlannak kimutatott adóhátrálékokról szóló kimutatás alapján az adófelügyelői szakosztály elkészített jegyzékét terjeszté a bizottság elé; ezersint a behajthatatlan adó összesen tesz 6275 frt 96 krt, ezen összeg leiratni és a kimutatások ezen határozat foganatosítása céljából a kir. adófelügyelőnek visszaadati rendeltettek. — Hasonlókép Bereczel, Kövesd, Ordas és Becske községek határaiban múlt évi május 20-án beállott fagykárokról felvett munkálatok alapján 995 frt 78 krnyi adó nevezett községek javára leiratni rendeltetett; ezen határozat ellen adófelügyelő hivatalból fellebbezván, az a minisztériumhoz felterjesztetett.

A közigazgatási határozatok ellen beadott több felfolyamodás elintézése után dr. Melicher Ferencz kir. ügyésznek jelentése a börtönügy, dr. Baintner Ferencz főorvos pedig e közegészségügyi havi állapotáról vettett egyhangulag tudomásul.

Bene Róbert a posta és táviratügy képviselője tett jelentést a posta és táviratügy augusztus havi állapotáról, a jelentés tudomásul vétetett, s a posta és táviratügy bizottság felkérte, hogy a királyi közigazgatási bizottságokhoz hagyatékú ügyekben érkező, vagy azok által küldött titkos leveleknek díjmentesen kellő szállításáról s az e tekintetben felmerült panaszok megszüntetéséről kellőleg gondoskodják; Grantner József szakuli

postamester által kérelmezett lőtarási díj emelése tárgyában a jövő havi ülésre véleményes jelentést tegyen.

Ezekután fennebbi szakelőadó azon indítványát terjeszté elő, hogy Alk Mátó vállalkozónak a Ménepatakon épült hid kijavításáról szóló kereseti kimutatásban foglalt 500 frt utalványoztassék; az indítvány azon megjegyzéssel fogadtatik el, hogy a balassagyarmati adóhivatal a kereseti kimutatás egyes tételeit kifizetés előtt átszámítani tartozik.

Topscher Győző az állammérnökség hivatali főnöke boterjeszté a nógrádi járás szolgabírájának véleményét a Diós-Jenő, Tolmács, Rétság közötti közúti ut helyreállítására megkívántató hozzájárulási aránykules megállapítása tekintetében; e jelentés szerint nevezett három község a teljesítendő munkára a kétszeres közmunkaerőt ráfordítani kész. Az ügy a közgyűlés elé terjesztendőnek határozatott, továbbá, hogy mindhárom község a szóban lévő utszakasz helyreállításának munkájához hozzáfogoi tartozik.

A közmunka és közlekedési minisztériumnak 3060. szám alatti, a gőzkazánokról évente felterjesztendő kimutatások együttesége tárgyában kiadott rendelete, a küldött mintakimutatás másolata a szükséges nyomtatványokkal együtt az építészeti hivatalnak alkalmazkodás végett kiadni határozatott. — Mérnöki hivatal kérvénye, a tőle négy levél után illetéktelenül vett 58 krnyi postabér visszafizetése iránt, a postagyűk előadójának elintézés végett kiadni rendeltetett.

Nádori Vilmos vállalkozó részére a Kormos pusztá melletti hid újabb építéséből felmerült munka fejében nyitott 320 frnyi póthitelt tárgyzó miniszteri rendelet tudomásul vétetett. — Ugyancsak a kormosi hidról készült kereseti kimutatás alapján Nádori Vilmos vállalkozó részére 380 frt utalványoztatott azon hozzátétellel, hogy a kir. adóhivatal a kereseti kimutatást fizetés előtt átszámítani tartozik.

Hontmegye mint vállalkozó részére a vács selmeci államutrá szállított fedanyagért 390 forint utalványoztatott, szintén az adóhivatal átszámítási kötelezettségével.

A nagydaróc-guszonai jártatlan közúti utszakasz helyreállítására szükséges hozzájárulási aránykulcsnak Gőmörme gyével közösen leendő megállapítása iránt kiadott bizottság eljárásának eredménye alapján elhatározatott:

1. A közösen megállapított aránykulcs akképeni elfogadása, hogy a teljesítendő munkálathoz a természetbeni erőt illetőleg

egyharmadrészben Gőmör, kétharmadrészben pedig Nógrád járuljon.

2. A megyei közgyűlés az iránt megkeretik, miszerint Nagy-Daróc közúti — tekintettel a saját erőjéből végrehajtandó Szuba patak költséges szabályozására — a reá eső természeti erő, az 1878. évi rendes közmunkába tudassék be.

3. A közmunka és közlekedési minisztérium arra kéréndő fel, miszerint ezen utszakaszon létesítendő hídra szükséges 250 frt 75 krnyi költséget, tekintettel az ez által elérendő fontos állami érdekre, saját tárczájából engedélyezze.

4. Horczeg Coburg uradalma a nagydaróczi malom felesleges víznél levezetését eszközölő árok kiásatására szigorúan utasítottatik.

Az Államépítészeti hivatal főnökének augusztus havi jelentése egyhangulag tudomásul vétetett, ennek alapján Hontmegye mint vállalkozó a kavicsszállítás erőlyesebb folytatására, Nádori Vilmos pedig annak tökéletes befejezésére felhivatott.

Komjáthy Anzelm főjegyző a számvizsgáló bizottság jelentését adta elő, ezersint az cseegi iskolai gondnok, Meskó István 1874—5. évi számadása azon feltétellel hagyható jóvá, hogyha a megelőző 1873—4. évről fennmaradt 120 frt 43 kr. számadó gondnok által megtérítettetik.

Egészségügy.

Kisterecsne, szept. 18.

Hatóságaink teendőit kívánom elmondani, mert megvagyok győződve, hogy azok a teendőiket nem azon szempontból tekintik, mint mi, szakférfiak. Így a hatóságok a népszámlálásra nemcsak hogy semmit sem adnak; különben hogyan történik azon anomáliát, miszerint még hivatalos iratokban is egy régi népszámlálást használnak, mely már a valóságuk meg nem felel; pedig ezen régi adatok is szomorú egészségügyi viszonyaink élő tenjelei; Az cseegi kör népessége 2091 lélekkel fogyott azon idő óta. Ha egyes községeim lélek számát vesszem tekintetbe, nem csekélyebb fogyatkozást mutathatnak ki.

Kisterecsnén Állítólag 2240 lélek lakott azon ismeretlen évben, jelenleg 1986. Feltéve, hogy e fogyatkozás 3 év alatt következett, így fokozatos visszahaladás mellett, ha szaporodásunk a halálozásokkal felül nem múlna, kihalunk kevesebb mint 10 év alatt. Szaporodásunk az első felében 45, meghalt az első felében 44. Ime ez a bilancé.

Lapujtő-karancsapátfala 1310 lélekkel van a régi népszámlálásban felvéve, az új szerint 1348, tehát a felvett 3 év óta 38 lélekkel szaporodott, hány v alatt fog e község népe megkétszereződni? körülbelül 30 év alatt. Ez is csak látázólagos haladás.

törnie, mennyiszor csaldott, kérte, hogy valamint életre hozta forró csókja által, úgy ölje meg egy hideg lehellet által, mert kin lenne neki élni e hideg, szívtelen, ünn és sértő világban.

De a virágangyal nem teljesítette kérését, hanem komolyan így szólt: „Az ur csak azzal bízott meg, hogy kifejleszem a földön a virágokat, s feldíszítem általuk a nagy egészet, melyet teremtet; de ami egyszer létre jött, megsemmisíteni nem áll hatalmamban, mert mindennek, ami egyszer életet nyert, vagy megteremtett, rendeltetése s kitűzött célja van; a legkisebb hernyó, bogár, fűszál és por, egy szemecske a nagy egészet képező láncolatban s így nem lehet többé ki belőle.

Téged nem szabad kivonnom a körből, melybe tartozol, neked is hivatásod van e földön, te a szépség s kellem jelvényed vagy kijelölve, valamint arra is, hogy az ur remekét, az embert, ki ma teremtetett meg, öröme s a jó és szép iránti lelkesülésre buzdítsd.

Az emberek szeretni fognak, de le is tépnék, hogy egyedül bokrétaiban, koszorukban homlokaikra, állásaikon szobraikra tűzzenek és felékesítsék veled lekheleiket.

A hűlgyek keblükön hordanak, a szeretők téged adnak ajándéknak egymásnak, mint forró érzeményük jelét, az ara virágból fonand koszorút fejére, szóval, az emberek kedvenc virága léssz, s az ünnepek díszé, de hogy az lehess, előbb le fognak törni.

De most átlátom, hogy bár oly szépnék teremtetél, mégis hibásik egy, mi nélkül el nem lehet, s így s érzékeny jelleműdel durva s hideg környezetet közt. Oltalmazó szörre van szükséged s én most törvi-

— A lelkesek által megejtett népszámlálások elég jók volnának, ha a más valóságok ép oly pontosan véstetnének fel mint az illető egyház tagjai. De nem minden községben találunk ilyen sem, nem szükség itt részleteznem, miként vételessék fel egyik vagy másik család tagunkint, csupán azt tudomásul kiemelendőnek, hogy ily népszámlálások egy és ugyanazon napon kellene megtörténnie vagy minden körben, vagy pedig csak egy-egy kör minden községében. — Minden jó gazda évente ünnepadja, ünnepadja mindenét. De hatóságaink is minden porczabon megtudhatják hány lo, szarvasmarha stb. van az egész megyében, mert a körjegyzők a marhaállományt számba venni kötelesek; helyes tapasztaltat a lőtsám összeírásával kezdik meg egészségügyi intézkedéseiket! Kívánjuk, hogy velünk is legalább így járjanak el. Minden év bizonyos napján pontos népszámlálás feltétlenül megtörténjék, hogy egy a múlttal az újat összehasonlíthassunk. Ebben az illetők köre, család di állapota, állása s a foglalkozása pontosan fel legyen véve.

A hatóságok további teendői közt tartoznak: gyermekszületési és halálozási adatok gyűjtésére szorítani az orvosokat, nem hagyván ki a halva születetteket sem. De ezen adatokat ne másolják az orvosok le a lelkesektől, hanem gyűjtéseik saját halálkémeik és születésnök által. Ebből folyólag a halálkémi ügyet tényleg kell rendeznünk. Nem szabad törnünk, miszerint egyik vagy másik községben az előjárók a törvényt névleges halálkémi kinevezéssel járták ki. A halálkémi utasítások ne legyenek írott malaszt, hajtassanak azok végre a legnagyobb erőlyel, mert az törvényünk fontos kiegészítő részét képezi. Ránk elhanyagolásával csak a gyógykezelés szenved, mert ha a fél gyermeke elhanyagolása miatt kérdőre sem vonatik, soha sem fog orvost igénybe venni.

A hatóságaink figyelmét oda kell fordítani, hogy a köznép fizetett orvosát fel is használja, az előjárókat mulasztás terhe alatt utasítván, hogy a népet különösen orvosrendőri esetekben a hivatalos orvos felhasználására szorítsák.

A halálokok feldarítása céljából feltétlenül kívánandó, hogy mennél több gyermekbeteg legyen orvosilag kezelve; ez azonban a körök jelenlegi beosztásánál lehetetlen. Lehet és kell is azokat megváltoztatni. Lehet, ha a hatóságok nem fogják tekintetbe venni egyik vagy másik község melyik járáshoz tartozik, hanem homonyi községet képes egy nap lefolyása alatt az orvos bejárni. Ránk orvosokra közhírs, akár egy vagy két elsőfokú egészségügyi hatóság rendelkezik velünk, de nem közhírs, ha a fűlki hatóság ma Czeredre vagy Karancsberénybe, holnap pedig Mátranovákra rendel; mert felede, hogy a központban lévő betegeinket el kell hanyagolnunk, ha hosszabb ideig szoktól távol vagyunk, utójára is ki fogunk merülni s vagy lemondásra kényszerítettünk, vagy semitörésre, vagy ha röghöz költöztet vagyunk mostoha körülményeink folytán, tönkre megyünk.

sekkel látjuk el, de csak törzseiden, szép virágod s kelyhed olyan marad ezentúl is, abban nem leendőnek szűró törisek, kit bel fogadaz, ott nem félhet karczolatól és sértestől.

Használd a töriseket a durva illetés megállítására s visszatartására, de megtámadásra soha se élj vissza velük.

Ezt mondva, végighúzza kezét a rózsá sima galyain, s e percztől fogva törisek veszik körül védőleg a virágkirálynét.

Az ember szíve, mely jónak s érzékenynek teremtetett, sokat, fölötté sokat szenved az ünné, irigység, hájáság s gonoszság által, megsértve látja magát legszívesebben érzéseiben, s nemes buzgalma, félreismerése elmellőzést talál, s e miatt, ha megveti a góg, lenézi a hájás, s kigunyolja az ostobaság, meg kellene szívének repednie, ha nem fejlődnek ki későbbben a sebek vérből egy erős hártya, mely oltalmul szolgál, hogy a megtámadások, megsértések szűrási ne hathassanak sehol, ne okozzanak újabb vérölyást. E hártya alatt lassankint kiabrandul s meghidegöl, törni, nélkülözni, lemondani s szenvedni tanul, s sokszor meg is fájl; s még midőn teremtetett, csak szeretni akart s tudott, megtanul gyűlölni, s fájdalom, gyakran leginkább azt kell gyűlölnie, kii egykor leginkább szeretett.

Sz. V-né.

S im, az aranyfényével s biborszínével felékesítve, közeledett feléje egy lepke, mellé ért, gyöngéden megérinté szárnyaival s hajlékony szarvcskáival, azután hízog sugdosás közt lebegte körül, majd reá szállt, s a szeretet lángoló kifejezésével tekintett be kelyhébe piczinyke szemével.

Örömmel hallgatta, amit a szép lepke sugdosott; boldog volt, mert azt hitte, hogy van már, aki szereti, s akit viszont ő is szerethet. — Szerette is forrón a tarka szép lepkét.

Most már nem fogok egyedül állani a világban, van, ki megértett, ki szeret s ki hű társam lesz s mellettem maradva, el fog szeretete jelleivel halmozni.

A virágangyal megszánt, a viszonzott szeretet boldogságával vigasztalt meg, hála ezért neki, a legforróbb hála.

S im, míg a jövő ily szép képeiben merengett a rózsá, a lepke tovább szállt. A szegény virágkirályné ismét csaldott, a lepke elrepült, a legközelebb levő virágra szállt, azt is csaldó suttogással ámitá, dicserőte, hogy a legszebb, hogy szeretete tárgyául választotta, s amint a virág hitelt adott ámitásának, elrepült, ismét el más virágra, hogy később majd azt is elhagyja.

Szomorún, igen szomorúan tekintgetett szerte most a keserűen csaldkozott rózsá, s im észreveszi, hogy bokra gallyai egyikén helyet foglalt egy rút alakú állat, s hogy ez bámulatos ügyességgel s gyorsasággal fon könnyű s igen vékony szálakat, s ezekből sebesen bálákat készíti.

A rózsá feszült figyelemmel kísérté ezen állat minden mozdulatát s eközben elfelejté fájdalmát. — Csodálkozva látta, hogy bokra majdnem egészen fátyszerű szövessel van körülvéve.

Ekkor még egyszer feléledt bizalma, mert azt hitte, hogy a gyors s ügyes szövő megszánva csaldódásait s részvétre gerjedve iránta, egy, bár gyenge védgát által akarja elválasztani s megvédeni a hideg, a csaldó, a szeretetét felfogni s méltányolni nem tudó világtól, s hogy azután mint hű barát, védő s oltalmazó marad mellette s gyöngéd érzeménnyel s gondoskodással folytonos jelleivel halmozza el.

S a szegény fejedelmi virág ismét csaldott, mert csakhamar átlátta, miként a gyors szövő nem védelmére készíté a fátyszerű hálózatot, hogy nem is gondol vele, hanem csak önmagával, s hogy gallyait csak azért választá ki működése színhelyül, mert legalkalmasabbnak találta gyilkos célú szövete elkészítésére.

Elborzadva látta, hogy egy szegény légy a pók áldozata lett, megölté s vérszomját csillapította vele.

Izonyodva nézett az állatra, melyet előbb jótékony szellemo nemtőjeként tekintett, mely most mint vérengző szörnyeteg tűnt fel előtte.

Végkép elnyomorodva búsongott s teljesen átadta magát a szomorúságnak, kétségbe volt esve, mert hisz a természet gyönyörű szépsége s az ur annyi teremtmény közt egyedül, fel nem fogva, szeretet nélkül áll, s az ismételt csaldódások által elkészítve, ifjú élte kelyhét már megtelve látta a keserűség cseppjeivel.

Ily bú kedélyállapotban találta a virágangyal, ki este ismét leszállt, hogy lássa gyermekeit s onyelegjen velük, s a harmat cseppjei által üdülést szerezzen nekik.

Amint hozzáért s látta, hogy búsong, résztvevőleg kérdé baját, s a rózsá elpanaszolt neki mindent, elmondá, mennyit kellett

Nyomatott a kiadó-tulajdonos Kék Lászlónál B.-Gyarmaton 1877.